

Pentateuch: Nu 25,10 – 30,1
Proroci: 1K 18, 46 – 19,21 (Jer 1,1 – 2,3)
Žalm: Ž 106
Evangelium: Ev Mt 5,5
List: Ř 11,2-32

Ježíš vyučuje na hoře o tom, kdo obdrží zemi do dědictví. Jsou to lidé tiší, pokorní, mírní. Možná nám to zcela neladí, kromě pohádek, s tím, jak by člověk měl být do života vybaven a jaký by člověk měl být, aby něco dostal, aby si své právo vybojoval, aby si o něco řekl, aby si urval něco pro sebe. Dnešní biblické čtení nás zavádí do Starého zákona k textu, který také vypráví o tom, jak se rozdělovala země do dědictví. A v tom vyprávění z knihy Numeri je toho více, co nám zcela neladí, nevoní, anebo si s tím dnes nevíme rady.

Asi by leckdo rád rozhodl, že na tyto texty by se dnes kázat nemělo, anebo dokonce, kdyby to šlo, provedl by cenzuru a některé tyto pasáže by z Bible vyškrtнул. Uznávám však, že vyprávění o Pinchasovi bychom měli číst, až od určitého věku či stavu, až ho budeme schopni pojmut, ale současně nevím, kdy toho budeme schopni a zda vůbec.

Kromě biblického čtení na celý rok z našeho církevního cyklu je zde také židovský cyklus synagogálního čtení Zákona a Proroků. Jakkoliv si uvědomuji, že je obtížné navázat v jednu neděli na kterýkoliv již rozběhnutý cyklus, zvolil jsem přece jen text z židovského cyklu, který připadl na proběhnuvší týden a který četl lid staré smlouvy. Dlouhý oddíl nese název Pinchas a obsahuje poměrně hodně kapitol a vyprávění.

Čtení: Čtvrtá kniha Mojžíšova 25,10-26,4.

Soudobou sportovní terminologií vyjádřeno považoval bych Pinchase za rozdílového hráče. Čteme-li text pod lupou kultury kmenové (kultura sportu se jí přibližuje), nacházíme rozdílový prvek a klíčový okamžik. V českém prostředí jsme si připomínali během předchozích svátků Konstantina a Metoděje, a Jana Husa, kteří v jistém směru také byli rozdíloví hráči. Ti, kteří působí zásadní rozdíl a ovlivňují lidi nebo dění. Nenechají se jen táhnout nebo vést, nečekají na ostatní, nenechávají to na ty druhé, ale v rozhodující době vystoupí, táhnou a vedou. Nejsou to však exhibicionisté a asi ani individualisté ve smyslu jednoho vůdce a církve jednoho vůdce, nesoutěží na trhu dušemi a nechtějí vás okrást.

Při čtení o Pinchasovi nás může napadat spousta témat a motivů: inspirativní vedoucí v době tmy, chaosu a zmatku, násilí, spravedlnost a právo, ale i spravedlnost do vlastních rukou a prosazovaná násilím, hněv, pomsta, rasová nesnášenlivost, kulturní rozdílnost, homofobie, náboženská morálka i náboženské šílenství, extremismus a další.

Inspirace Pinchasem nás vede k otázce, co pohne námi, mnou a tebou k nějaké akci. Kdy a za jakých okolností se ty pohneš k akci? Kdy uslyšíš na povolání s velkým P. Co ti stojí za to, abys povstal a konal?

Čtení: Čtvrtá kniha Mojžíšova 25,1-9.

Čteme o nastalé situaci v táboře Izraele a k ní Bible připojuje další vyprávění. Ve zvoleném oddíle rozpoznáváme řadu epizod, které jako by sem nepatřily a které přerušují souvislý děj konfliktu Izraele s Moábcí či Midjánci.

1. Pinchasův čin, smlouva s Pinchase a nařízení boje proti Moábcům/Midjáncům.
  2. Sčítání lidu.
  3. Právo dcer na dědictví.
  4. Mojžíšův konec.
  5. Výběh Jozua jako nového vedoucího.
  6. Nařízení obětí.
- následuje nařízení o slibech
--- a až potom následuje děj bitvy proti Moábcům/Midjáncům.

O Pinchasovi čteme, že byl vnukem Árona a synem Eleazara. Oba jeho předci byli kněží. Jeho otec Eleazar (Exodus 6:25) si vzal za ženu jednu z Putielových dcer a ta mu porodila Pinchase. Stejně jako Mojžíš měla jejich rodina v příbuzenstvu cizince a byli spřízněni jako Mojžíš s midjánským Jitrem (Jetrem). Vždyť Mojžíšova manželka byla právě žena midjánská. Lze jen spekulovat, jak moc byla nastalá situace citlivá i v tomto ohledu. Můžeme spekulovat i o tom, jak to celé prožíval Pinchas, zda se necítil jako druhořadý Izraelec, zda nebylo jemu nebo i Mojžíšovi leccos předhazováno v tom smyslu, že káže vodu, zatímco pije víno, ale jsou to spekulace. Usmrcený Izraelec byl považován za prince či knížete. Bible dokonce zmiňuje jeho jméno a jako by nám naznačovala, že právě on by měl být tím, kdo udává směr a vede lid do zaslíbené země, nikoliv ten, kdo lidi svádí z cesty a podléhá korupci. Nečteme v Bibli o tom, že Pinchas by měl na Zimrího spadeno kvůli tomu, že třeba princátka neuklízelo ve stanu v táboře a práci za něj museli dělat ostatní. O jednom z mých oblíbených filmů, který nese název Vykoupení z věznice Shawshank se říká, že prý ve srovnání s tím, jak je to dobrý a silný film, neměl tak vysokou návštěvnost a zisky kvůli tomu, že neobsahuje „love story“ – lásku, romantiku a sex. Tak si říkám, že ani Pinchasův příběh se nestane kasovním trhákem, protože Pinchas „love story“ zabil hned v zárodku. A nebylo to ani ze žárlivosti, že by Kozbí chtěl pro sebe. Naopak, Bible nás ujišťuje o tom, že motiv Pinchasova jednání byl čistý. Bůh s ním uzavírá smlouvu míru a je zvláštní, že nás Bible učí o tom, že tento čin (jakkoliv hrozný) byl zvláštním druhem oběti smíření a cestou k míru a k pokoji. Pinchas po tomto činu není souzen jako vrah, Bůh se za něj postavil a povolal jeho a jeho potomky do kněžského stavu. Věřím, že Bůh, který vidí do srdce, soudí úmysly i činy, by neměl překážku Pinchase odsoudit. Bible přece na mnoha místech nezatajuje špatné jednání lidí, jakkoliv situovaných či postavených. Pinchas tedy po Aronovi a Eleazarovi dostává kněžskou smlouvu, ale ne automaticky, dalo by se dokonce říct, že za své zásluhy.

Jak však na tuto epizodu nasedají další příběhy a proč Bible vystřihne pokračování válečného konfliktu a vkládá mezi něj sčítání lidu, dědičné právo dcer, předávání vedení od Mojžíše k Jozuemu a další příkazy k obětem. Jako ani u Pinchase ani zde nemohu říct, že vím, znám a rozumím. Naopak, ale neodsuzujeme, nebuďme povrchní kritici a povrchní čtenáři – dejme si práci a čtěme, namísto toho, abychom ihned odsuzovali Pinchase, či snad celou Bibli. Nebuďme v tomto případě s Bibli rychle hotoví, jak to má tato instantní doba ve zvyku. Mnohé se nám může ozřejmit až zpětně. Podobně se vám to může stát, když sledujete záznam sportovního dění nebo utkání s komentářem, který vznikl

v reálném čase. Vy už třeba ze zpráv znáte výsledek a sledujete záznam, o kterém předem víte, jak dopadl, zatímco komentátor to v té době vědět nemohl. Zpětně se tedy vysvětluje, že sčítání lidu nebylo primárně pro válečné účely, protože do bitvy byl povolán omezený počet mužů, nýbrž pro účely rozdělení země mezi kmeny a lidi.

Vložené epizody o obětech nás upozorňují na stálou Boží přítomnost. Odkazují nás na horu Sinaj a stan setkávání, kde se zjevovala Boží přítomnost a kde byly vykonávány oběti. Kniha Numeri se vykládá zde pomocí knihy Exodus (Ex 29:42-45; Nu 28:1-6): před vchodem do stanu setkání, kde se s vámi budu setkávat, abych tam k tobě mluvil. A budu se tam setkávat se syny Jisraele a stan bude posvěcován mým majestátem. A usídlim se uvnitř Jisraele a budu jim Bohem.

V obřadu a oběti, jako všeobecně v liturgii, by se měl reflektovat a reflektuje se speciální vztah mezi Bohem a Božím lidem. Oběť reflektuje dvojí povahu Božího lidu, kolektivní a individuální. Bůh jedná s kolektivem a mnoho zaslíbení platí pro církve jako kolektiv, avšak k oběti připíváme každý jednotlivě. Možná to znáte ze společného zpěvu, když kolektiv nebo hlavní hlasy přestanou zpívat, nebo když se vypne zvuková aparatura, a vy si uvědomíte svůj hlas – jednotlivý hlas ke kolektivní chvále a oběti.

Jako by tedy Bible nastříhanými příběhy vložila do tohoto vyprávění další a vyšší roviny a hodnoty života s Bohem. Kromě jednotlivce a individuálního osudu je zde společná cesta, kolektiv a společenství víry. Kromě časných věcí jsou zde věčné a nebeské věci. Pinchas, Jozue, Konstantin, Metoděj a Jan Hus vnímali kromě svých individuálních cest i vyšší cesty a úrovně, které jejich osud protnuly a jejich malé příběhy se staly součástí velkého příběhu. Byli věrní a zůstali věrní. Jejich povolání vedoucího, jak čteme u Jozue, nebylo jen lidské. Mnohdy se nám stává právě ve chvílích osobních tragédií, jakkoliv to zní krutě, že život jde dál, že velký příběh pokračuje. I v našich životech se odehrávají klíčové okamžiky.

Z vyprávění knihy Numeri je klíčovým okamžikem příprava na cestu do zaslíbené země. Rozdílovým prvkem je věrnost a Pinchas byl tím rozdílovým hráčem. Můžeš jím být ty. Po sčítání lidu bychom mohli srovnávat počty Izraelců a zjistili bychom, že téměř celá generace zemřela a počet lidí se snížil. Asi jako mnohdy Mojžíš měl i Pinchas, a po něm i Jozue, pocit, že je sám – osamocen. Také prorok Eliáš měl podobný pocit na Chorébu. Bůh však řekl, že si zachová své věrné – na nás je, abychom zůstali věrní. S ohledem na vložené epizody, které mně upozorňují na Boží věci a vyšší hodnoty je tedy dobré vědět komu být věrný a k čemu se kotvit. Je dobré chodit před Bohem sám za sebe jako jednotlivce, ale je dobré žít s pocitem, že církve, sbor a vůbec všechno nestojí jen na mě, že to všechno nenesu sám. Je osvobozující mít vědomí kolektivu církve, bohoslužby a Kristovy oběti a v tom všem Božích pilířů, které mnoho unesou.